

ΘΡΑΚΗ ΦΑΝΑΡΙΟΣΚΕΠΑΣΤΗ
ΓΗ ΘΡΑΚΙΚΗ – ΓΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ
«Ω ΦΙΛΟΙ, ΟΡΑΤΕ, ΜΗΔΕΙΣ ΥΜΑΣ ΧΩΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ
ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ»

Η Θράκη στο διάβα των αιώνων τελεί αδιαλείπτως υπό το «Πρωτόθρονον και Μαρτυρικόν Ωμοφόριον» του εκάστοτε Οικουμενικού Πατριάρχου.

Η αδέκαστη ιστορία έχει καταγράψει αψευδώς και διά «τεκμηρίων πολλών» ότι η εκκλησιαστική οργάνωση των Επαρχιών του ευρύτερου γεωγραφικού χώρου της Θρακικής Γης είναι συνυφασμένη ακατάλυτα με την ζωή της Πρωτοθρόνου και Πρωτευθύνου Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας. Ο Απόστολος Ανδρέας, ο Πρωτόκλητος των Αποστόλων, έδρασε, σύμφωνα με αξιόπιστες ιστορικές πηγές και την παράδοση της Εκκλησίας, στην Μικρά Ασία, τις περί τον Εύξεινο Πόντο περιοχές, την Θράκη και την Αχαΐα, όπου και εμαρτύρησε. Έτσι, η Αποστολικότητα του Θρόνου της Μητρός Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας είναι αποδεδειγμένα συνδεδεμένη και με την Αποστολικότητα των ιδρυθεισών κατά τόπους Εκκλησιών στις παραπάνω περιοχές, όπου έδρασε ο Πρωτόκλητος Απόστολος Ανδρέας, και μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται και εκείνες της ευλογημένης Θρακικής Γης.

Ο «κοινός αποστολικός σύνδεσμος» ανάμεσα στην μεγάλη Θρακώα Γη και την ιερά εκκλησιαστική Καθέδρα της του Κωνσταντίνου Πόλεως, της Θεοτοκουπόλεως Βασιλίδος των Πόλεων, ενισχύεται κατά τους μετέπειτα χρόνους και εκ του γεγονότος ότι προ του Μεγάλου Κωνσταντίνου η μικρά πόλις (Πολίχνη) του λεγομένου Βυζαντίου, η αρχαία αυτή αποικία των Μεγαρέων ήταν Επισκοπή κατά το χριστιανικό αυτής τμήμα, υπαγομένη στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Μητροπολίτου της εν Θράκη Ηρακλείας. Ο δε εκάστοτε Μητροπολίτης Ηρακλείας μέχρι και σήμερα, εάν βεβαίως υπάρχει εν ενεργεία Μητροπολίτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου υπό τον τίτλο του «Ηρακλείας», σύμφωνα με αρχαιότατο εκκλησιαστικό έθος, εγχειρίζει την πατριαρχική ποιμαντορική ράβδο (πατερίτσα) στον εκάστοτε νεοεκληγέντα και ενθρονιζόμενο Οικουμενικό Πατριάρχη.

Η άλλοτε τοπική Εκκλησία της πολίχνης του Βυζαντίου, αρχικώς υπαγομένη στον εκάστοτε Μητροπολίτη Ηρακλείας, κυρίως δε από την Β' Οικουμενική Σύνοδο (381 μ.Χ.) και ακόμη σταθερότερα και εντονότερα με τις αποφάσεις της Δ' Οικουμενικής Συνόδου (451 μ.Χ.) κατέστη σταδιακά και συν τω χρόνω στην «καθ' ημάς Ανατολή» η όντως τροφός και φιλόστοργος «Ιερά Καθέδρα και το αδιάσειστον Ιερόν Κέντρον» των Επισκοπών, Αρχιεπισκοπών και Μητροπόλεων, μεταξύ των οποίων και εκείνες του ενιαίου γεωγραφικού χώρου της Θρακικής Γης, που υπήγοντο στην εκκλησιαστική, πνευματική και διοικητική δικαιοδοσία αυτής.

Παρόλο που οι επαρχίες του λεγομένου Ανατολικού Ιλλυρικού (το πλείστον μέρος της Βαλκανικής Χερσονήσου- η άλλοτε Γιουγκοσλαβία, πλην της Δαλματίας,

η οποία υπήγετο στο Δυτικό Ιλλυρικό, η Αλβανία, η Δυτική Βουλγαρία, η Ελλάς, η Κρήτη, η Μακεδονία) υπήγοντο στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Επισκόπου Ρώμης, εντούτοις από τα τέλη του Δ' αιώνας οι Επίσκοποι αυτών, παραθεωρούντες τις αντιδράσεις της Εκκλησίας της «Πρεσβυτέρας Ρώμης», προτιμούσαν να απευθύνονται στον Κωνσταντινουπόλεως ως τον Πρωτόθρονο και Πρωτεύθυνο Επίσκοπο της «Νέας Ρώμης» για την ρύθμιση των επαρχιακών εκκλησιαστικών και εν γένει πνευματικών υποθέσεών τους, τις οποίες η Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως επέλυε στο πλαίσιο της «κηδεμονικής προνοίας και συναντιλήψεως αυτής». Έτσι, αυτό που de facto επικρατούσε ως εκκλησιαστική πρακτική, επιβεβαιώθηκε και de jure, όταν η Δ' εν Χαλκηδόνι Οικουμενική Σύνοδος (451 μ.Χ.) με τον 28ο κανόνα αυτής υπήγαγε τις τρεις Διοικήσεις Πόντου, Ασίας και Θράκης στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Θρόνου της Μητρός Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως. Εν προκειμένω δε ο πολύς συγγραφέας Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος στο μνημειώδες έργο του, υπό τον τίτλο: «Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία», γράφει σχετικά ότι: «Τούτο δε κρίνεται μάλλον ως φυσική κατάσταση, α) διότι προηγήθη η διοικητική μεταρρύθμισις και απόσπασις του Ιλλυρικού από του δυτικού τμήματος της αυτοκρατορίας, β) διότι εις τας επαρχίας του Ανατολικού Ιλλυρικού η γλώσσα της λατρείας ήτο η Ελληνική, οι δε Επίσκοποι αυτού, ιδίως της Μακεδονίας και όλων των ελληνικών επαρχιών, ωμίλουν ελληνιστί, και γ) διότι γενικώς επρόκειτο περί πληθυσμών πλησιεστέρων και οικειοτέρων, υπό πάσαν έποψιν, προς τον Θρόνον Κωνσταντινουπόλεως».

Ο ίδιος συγγραφέας σε άλλο σημείο αναφερόμενος στην πολιτιστική σύνδεση και συνάφεια των περιοχών της Θράκης με την νέα πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας, την Νέα Ρώμη, την Θεοδοκούπολη Κωνσταντινούπολη, γράφει: «Ενώ δηλαδή εν Αιγύπτω αναπτύσσεται κυρίως η κοπτική φιλολογία και εν τη Διοικήσει της Ανατολής η συριακή και η αρμενική, αι περιοχαί της Θράκης, της Ασίας και του Πόντου, διαποτίζονται και καλλιεργούνται ολονέν και περισσότερο υπό της ελληνικής γλώσσης και παιδείας. Η πολιτιστική αυτή συγγένεια επέδρα μέγਾਲως εις τον προσανατολισμόν των Επισκόπων των τριών Διοικήσεων προς την Κωνσταντινούπολιν, η οποία εγένετο ήδη το κυριώτερον κέντρον της ελληνικής παιδείας».

Στο διάβα των αιώνων λοιπόν σφυρηλατήθηκαν ακατάλυτοι και άρρηκτοι εκκλησιαστικοί, πνευματικοί και ιστορικοί δεσμοί ανάμεσα στην ευλογημένη Θρακική Γη και την Μητέρα Αγία Μεγάλη του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδα Εκκλησία. Έκτοτε και μέχρι σήμερα αδιαλείπτως η Θράκη ως ενιαίος γεωγραφικός χώρος (στη σύγχρονη εποχή πλην της Βορείου Θράκης ή Ανατολικής Ρωμυλίας που υπάγεται στο Πατριαρχείο Βουλγαρίας) τελεί υπό το «Πρωτόθρονο Κηδεμονικό Ωμοφόριο» του Οικουμενικού Πατριαρχείου και εν τοις πράγμασιν αποδεικνύεται αυτό που από ετών εγράψαμε «περί Γης Θρακικής- Γης Πατριαρχικής». Δεν νοείται δηλαδή εκκλησιαστική οργάνωση των επαρχιών της γεωγραφικώς ενιαίας Θράκης άνευ της Μητρός Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, καθώς επίσης δεν νοείται και το Οικουμενικό Πατριαρχείο άνευ των εκλεκτών εκκλησιαστικών επαρχιών του στον ενιαίο γεωγραφικό χώρο της Θράκης.

Στο σχέδιο του Θεού η θρακική Γη υπήρξε και παραμένει ανά τους αιώνες ο «ζωτικός φυσικός χώρος» της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας του μαρτυρικού και δι' αιμάτων αγίων καθαγιασμένου Οικουμενικού Πατριαρχείου, το οποίο αδιαλείπτως συνεχίζει να σκέπει υπό τις φιλόστοργες πτέρυγές του την Θρακική Γη. Δεν θα ήταν υπερβολή εάν επισημαίναμε ότι από τις πλέον εκλεκτές εκκλησιαστικές επαρχ-

χίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου, οι οποίες υπήρξαν και παραμένουν αλησμόνητες, είναι εκείνες της Ανατολικής Ρωμυλίας ή Βορείου Θράκης και της Ανατολικής Θράκης, που από το 1922-1923 είναι απορρανεμένες από το ποίμνιό τους, ενώ ακμαίες και δραστήριες παραμένουν οι επαρχίες του Οικουμενικού Θρόνου στη Δυτική Θράκη, οι οποίες αποτελούν αδιάκοπα μέσα στον χωροχρόνο κανονικό έδαφος της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας της Κωνσταντινουπολίτιδος Μητρος Εκκλησίας μέχρι και στις μέρες μας.

Στον ενιαίο γεωγραφικό χώρο της Θράκης έχουν καταγραφεί «χρυσούς γράμμασι» στις σελίδες της εκκλησιαστικής ιστορίας από την βυζαντινή περίοδο και μέχρι το 1922 οι περισσότερες Επισκοπές, Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις εν συγκρίσει με άλλες εκκλησιαστικές επαρχίες, οι οποίες υπήγοντο στην κανονική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα που καταγράφονται από τους κατά καιρούς ερευνητές, στον ενιαίο γεωγραφικό χώρο της Θράκης (Βόρεια, Ανατολική και Δυτική) από Χριστού και μέχρι την δεκαετία του 1930 διέλαμψαν περί τις 94 συνολικά Μητροπόλεις, Αρχιεπισκοπές και Επισκοπές, στις οποίες, κατά προσέγγιση και στο ίδιο χρονικό διάστημα, εποίμαναν περί τους 1824 αρχιερείς (Μητροπολίτες, Αρχιεπίσκοποι, Επίσκοποι), εν ενεργεία ή απλώς τιτουλάριοι).

Όλες αυτές οι Μητροπόλεις, Αρχιεπισκοπές και Επισκοπές είχαν την έδρα τους στην έκταση των 6 Επαρχιών που αποτελούσαν το έδαφος της «Διοικήσεως» της Θράκης, η οποία με τη σειρά της αποτελούσε μέρος του «Ανατολικού Θέματος» σύμφωνα με την υπό του Μ. Κωνσταντίνου γενομένη νέα διαίρεση του αχανούς Ρωμαϊκού Κράτους σε «Υπαρχίας ή Θέματα» και αυτά σε «Διοικήσεις», οι οποίες διαιρούνταν σε «Επαρχίες». Οι έξι Επαρχίες της Διοικήσεως Θράκης ήταν: 1) Ευρώπης (Ηρακλείας). 2) Ροδόπης (Τραϊανουπόλεως), 3) Αιμιμόντου (Αδριανουπόλεως), 4) Θράκης (Φιλιππουπόλεως), 5) Μυσίας ή Αιμιμόντου (Μαρκιανουπόλεως) και 6) Σκυθίας (Τόμης).

Ο αριθμός των παραπάνω Μητροπόλεων, Αρχιεπισκοπών και Επισκοπών της καθόλου Θράκης υπέστη σημαντικές αυξομειώσεις και μεταβολές δια μέσου των αιώνων και μέχρι της αλώσεως (1453). Έτσι, από της αλώσεως και μέχρι την δεκαετία του 1920 καταγράφονται, κατόπιν πολλών συγχωνεύσεων, στην Ανατολική και Δυτική Θράκη, οι παρακάτω Μητροπόλεις, Αρχιεπισκοπές και Επισκοπές: Αδριανουπόλεως, Μετρών και Αθύρων, Αίνου, Αργυρουπόλεως, Αρκαδιουπόλεως, Βιζύης και Μηδείας, Γάνου και Χώρας, Δέρκων (αρχικά υπό τον Ηρακλείας), Διδυμοτείχου, Ηρακλείας και Ραιδεστού, Καλλιουπόλεως και Μαδύτου, Μαρωνείας, Μετρών και Αθύρων, Μυριοφύτου και Περιστάσεως, Ξάνθης και Περιθεωρίου, Παμφίλου, Σαράντα Εκκλησιών, Τυρολόης και Σερεντίου, Σηλυβρίας, Σκοπέλου (υπό τον Αδριανουπόλεως), Τραϊανουπόλεως, Χαριουπόλεως κ.ά. Άξιο μνείας είναι ότι στην καρδιά της γεωγραφικής εκτάσεως της σημερινής λεγομένης Δυτικής Θράκης, από του Δ' αιώνας και μέχρι τον ΙΔ' αιώνα, κυριαρχούσε η Μητρόπολη Τραϊανουπόλεως έχουσα ως Επισκοπές αυτής, τις κάτωθι: Μαρωνείας, Μαξιμιανουπόλεως, Αίνου, Τοπίου, Κυψάλων, Αναστασιουπόλεως, Διδυμοτείχου, Μάκρης, Μοσυνουπόλεως, Πόρων, Ξανθείας, Περιθεωρίου κ.ά. Πλείστες εξ αυτών ανεβιβάσθησαν σε Αρχιεπισκοπές και αργότερα συγχωνεύθησαν στις ήδη από του ΙΓ' και ΙΔ' αιώνας ιδρυθείσες Μητροπόλεις της Δυτικής Θράκης, ήτοι Μαρωνείας, Διδυμοτείχου, Ξάνθης και Περιθεωρίου, ενώ η κατά τους εσχάτους χρόνους ιδρυθείσα Μητρόπολη της Δυτικής Θράκης είναι της Αλεξανδρουπόλεως (1922).

Στην δε Βόρεια Θράκη ή Ανατολική Ρωμυλία από της Αλώσεως της Βασιλίδος (1453) και μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1910, οι καταγεγραμμένες Μητροπόλεις, Αρχιεπισκοπές και Επισκοπές, κατόπιν πολλών μεταβολών και συγχωνεύσεων, ήταν οι εξής: Αγαθονικεΐας, Αγαθουπόλεως, Αγκιάλου, Αξιουπόλεως, Βάρνης, Βιδύνης, Βράτσας, Διοσπόλεως, Δρύστρας, Κεστεντηλίου, Κωνσταντίας, Λεύκης, Λιτίτσας. Λοφτσού, Μεσημβρίας, Περκόφτσας, Πρεσλάβας, Ροδοστόλου, Σαμακοβίου, Σόφιας, Σωζοπόλεως (Σωζοαγαθουπόλεως), Τζερβενού, Τορνόβου, Φιλιππουπόλεως.

Η ύπαρξη τόσο μεγάλου αριθμού Μητροπόλεων, Αρχιεπισκοπών και Επισκοπών στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο της Θράκης συγκριτικά με άλλες γεωγραφικές περιοχές, οι οποίες υπήγοντο στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία της Μητρος Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, δεν υπήρξε ένα γεγονός τυχαίο και περιστασιακό. Αντιθέτως, αποδεικνύει περὶτρανα τόσο το υψηλό και γνήσιο εκκλησιαστικό φρόνημα των Θρακών, όσο και την ιδιαίτερα μεγάλη σημασία και βαρύτητα που έδιδε το Οικουμενικό Πατριαρχείο σ' όλες αυτές τις νευραλγικές εκκλησιαστικές επαρχίες του με τον υψηλό επιπέδου ακμάζοντα ορθόδοξο πληθυσμό, ο οποίος ήταν αφοσιωμένος, παρά το κατά καιρούς βαρύτατο κόστος που πλήρωνε λόγω της προσηλώσεως και αφοσιώσεώς του στην μαρτυρική και «αιε εσταυρωμένη» Μητέρα του Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως.

Οι Μητροπόλεις αυτές, κυρίως μετά την άλωση της Πόλεως (1453), υπήρξαν οι «Κιβωτοί της Σωτηρίας» για το δεινώς δοκιμαζόμενο υπόδουλο γένος των Ρωμηών σε όλη την ενιαία γεωγραφική έκταση της Θρακικής Γης και όχι μόνον. Ανεδείχθησαν όντως οι «πνευματικές ασπίδες προστασίας» του Χριστεπωνύμου πληρώματος, αλλά και η «πνευματοφόρος εστία» της προόδου σε όλα τα επίπεδα. Οι Μητροπολίτες της Θρακώας γης και οι υπ' αυτούς Επίσκοποι, οι οποίοι εξελέγοντο και απεστέλλοντο από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις «Φαναριοσκέπαστες» αυτές επαρχίες, όπου χτυπούσε δυνατά η καρδιά της αθανάτου Ρωμηοσύνης του φιλοχρίστου και φιλοθέου Γένους μας, εφύτευαν και μεταλαμπάδευαν στους Θράκες τα «ανόθευτα νάματα» της αμωμήτου Ορθοδόξου πίστεως, την άσβεστη φλόγα της Ρωμηοσύνης, την γνήσια και ανόθευτη συνείδηση ότι οι εκκλησιαστικές επαρχίες της Θρακικής Γης ήταν και μέχρι σήμερα παραμένουν πατριαρχικό έδαφος, και ότι επίσης το μαρτυρικό Οικουμενικό Πατριαρχείο αποτελούσε την «αιε εσταυρωμένη» και φιλόστοργη Μητέρα τους Εκκλησία. Εξάλλου, δεν είναι τυχαίο ότι ως Μητροπολίτες και Επίσκοποι στις εκκλησιαστικές επαρχίες της Θράκης εξελέγοντο από το Οικουμενικό Πατριαρχείο οι άριστοι των πατριαρχικών κληρικών από τους οποίους πολλοί στο διάβα των αιώνων ανήρχοντο ως Οικουμενικοί Πατριάρχες στο Θρόνο της Κωνσταντινουπολίτιδος Μητρος Εκκλησίας.

Η Μητέρα Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως υπήρξε η «κιβωτός της ελληνορθοδόξου παιδείας» και η «πνευματοφόρος κολυμβήθρα» του αναβαπτισμού των ρωμηόπουλων στα γράμματα και τις τέχνες. Δεν μεριμνούσε δηλαδή μόνο να εκλέγει και να αποστέλει τους άριστους Επισκόπους και Μητροπολίτες στις εκκλησιαστικές επαρχίες της Θράκης, αλλά ως Εθναρχούσα Εκκλησία αόκνως και νυχθημερόν αγωνιζόταν να ιδρύονται Εκκλησίες, ιερές μονές (Παπίκιον Όρος επί της οροσειράς της Ροδόπης, Ι.Μονή Παναγίας Πετριτσονιτίσσης Μπατσκόβου- Βόρεια Θράκη, Ι.Μ. Παναγίας Σκαλωτής- Ανατολική Θράκη, Ι.Μ. Παναγίας Κοσμοσώτειρας- Δυτική Θράκη κ.ά.), ευαγή φιλανθρωπικά και κοινωφελή ιδρύματα, καθώς επίσης νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία, σχολαρχεία (Αστικές Σχολές) και λοιπά

ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αλληπάλληλα ήταν τα υποβληθέντα αιτήματα του Οικουμενικού Πατριαρχείου προς την Υψηλή Πύλη για την έκδοση Σουλτανικών Φιρμανίων και την χορήγηση υπουργικής αδείας με σκοπό την ανίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων κάθε βαθμίδος. Το Πατριαρχείο με τους διακεκριμένους Φιλεκπαιδευτικούς και Φιλοπροόδους Συλλόγους της Κωνσταντινουπόλεως φρόντιζε να αποστέλλονται διδάσκαλοι και διδασκάλισσες σε όλα τα σχολεία της Θράκης προκειμένου τα Ρωμηόπουλα να γεύονται τα νάματα της ελληνορθοδόξου παιδείας και παραδόσεως με τα οποία ως θώρακα και ασπίδα προστασίας να ανθίστανται στις προπαγανδιστικές και προσηλυτιστικές απόπειρες του εκτουρκισμού, εκβουλγαρισμού και εκλατινισμού τους.

Η μέριμνα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, που ήταν και παραμένει το «Ιερόν Κέντρον» του φιλοχρίστου και ευσεβούς Γένους μας, για την παιδεία και μόρφωση των υποδούλων τέκνων του εφάνη σε μικρό χρονικό διάστημα μετά την άλωση, όταν, παρόλες τις άθλιες συνθήκες υπό τις οποίες ζούσε η Θράκη, επετεύχθη η άνθιση της ελληνορθοδόξου παιδείας με την πρωτοβουλία του εξ Αγκιάλου Θρακός Οικουμενικού Πατριάρχου Ιερεμίου Β' του επικαλούμενου Τρανού (1572-1579, 1580-1584, 1587-1595), ο οποίος κατά το έτος 1593 ενεπνεύσθη και απέστειλε την ιστορικής σημασίας σχετική εγκύκλιο για την ίδρυση σχολείων απανταχού των εδαφών της δικαιοδοσίας του Πατριαρχείου, όπου υπήρχε έστω και η ελαχίστη εστία ελληνισμού. Έτσι άρχισε η άνθιση της ελληνικής παιδείας στη Θράκη με την πληθώρα των λογίων Θρακών, κληρικών και λαϊκών, που ανεδείχθησαν καθ' όλη την διάρκεια της οθωμανοκρατίας.

Από δε την δεκαετία του 1850-1860 και εντεύθεν το Οικουμενικό Πατριαρχείο νυχθημερόν και με επιμονή απαιτούσε την έκδοση και υπογραφή φιρμανίων από την Υψηλή Πύλη και σχετικών υπηρεσιακών αδειών (Ιστιλάμιον) από τα αρμόδια υπουργεία της εκάστοτε οθωμανικής κυβερνήσεως για την ίδρυση εκπαιδευτηρίων, τα οποία επληθύνοντο ραγδαίως σε όλες τις πόλεις, τις κωμοπόλεις και στα πλέον απομακρυσμένα χωριά όλου του ενιαίου θρακικού χώρου, όπου λειτουργούσαν όλων των βαθμίδων εκπαιδευτήρια, όπως Γραμματοδιδασκαλεία, Δημοτικά, Παρθεναγωγεία, Αρρεναγωγεία (Σχολαρχεία), Ημιγυμνάσια, Γυμνάσια, Ανώτερα και Ανώτατα Φροντιστήρια. Σημειώνουμε εν προκειμένω ότι κατά την περίοδο 1881-1912 υπήρχαν στις ένδοξες Μητροπόλεις της Ανατολικής και Βορείου Θράκης, κατά μία πρώτη προσέγγιση, τετρακόσιες τρεις κοινότητες στις οποίες λειτουργούσαν ισάριθμα σχολεία, πλην, βεβαίως, των μεγάλων σχολείων των αστικών κέντρων, στα οποία κύρια φροντίδα ήταν η μετάδοση όχι μόνον των γνώσεων, αλλά και η εμπέδωση της εθνικής συνειδήσεως και της Ορθοδόξου πίστεως.

Το μαρτυρικό Οικουμενικό Πατριαρχείο ως «αεί εσταυρωμένη» φιλόστοργη Μητέρα Εκκλησία με πρώτον τον εκάστοτε Πατριάρχη του Γένους και συν αυτώ με άπαντες τους Μητροπολίτες, Αρχιεπισκόπους, Επισκόπους και τους εν γένει αγάμους και εγγάμους κληρικούς αυτού απανταχού των επαρχιών του στη Θράκη, από της υποδουλώσεως της ευλογημένης θρακικής Γης στους Οθωμανούς και εντονότερα μετά την Άλωση της Βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως (1453), καθώς και κατά την διάρκεια της εθνικής παλιγγενεσίας (1821), προσέφερε αφειδώς «ημέρας και νυκτός» προς τους φιλοχρίστους και φιλογενείς Θράκες την σκέπη και προστασία του. Ποταμοί αιμάτων Πατριαρχών, Αρχιερέων, Ιερέων, Ιερομονάχων, Μοναχών και Μοναζουσών «ως λύτρον αντί πολλών» άρδευσε την Θρακική Γη, όταν το

χριστεπώνυμο ποιμνιο οδηγούνταν ως «άδολον σφάγιον» στην απώλεια ή τον βίαιο εξισλαμισμό του.

Όταν και πάλι οι πολιτικές σκοπιμότητες και ο άκρατος εθνοφυλετισμός (εθνικισμός) έφεραν δίσεκτα και δυσχέιμερα έτη για τον Θρακικό Ελληνισμό, ο οποίος εδέχετο την βιαία δράση της σχισματικής και αντικανονικής βουλγαρικής εξουσίας και μετά το 1908 και αυτού τούτου του κινήματος των Νεοτούρκων (Νέο-Οθωμανών), που αποσκοπούσαν, αντιστοίχως, είτε στον εκβουλγαρισμό είτε στον εκτουρκισμό των Θρακών, το Οικουμενικό Πατριαρχείο ανθέστη αυτοθυσιαστικώς υπέρ του περιποθήτου Ποιμνίου του εν Θράκη. Μετά δε το έτος 1914, όταν άρχισε από μέρους των ακραίων εθνικιστών Νεοτούρκων ο βίαιος εκτοπισμός και ο γενοκτονικός αφανισμός των Θρακών, η Μητέρα Κωνσταντινουπολίτις Εκκλησία προσέφερε και πάλι το τίμιο αίμα των κληρικών της προκειμένου να αποφευχθεί το αναπόφευκτο.

Οι δε Θράκες, οι οποίοι ήταν προσηλωμένοι στην Μητέρα Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως και είχαν βαθύτατα πατριαρχικό φρόνημα, διαποτισμένοι οι ίδιοι μέχρι «μυελού οστέων» από την ζωογόνο εκκλησιαστική πνοή του μαρτυρικού και εσταυρωμένου Φαναρίου, σε πολλές και ιδιαίτερα δυσχερείς και λίαν επικίνδυνες περιόδους, αν και θα μπορούσαν να απαρνηθούν το Οικουμενικό Πατριαρχείο και να σωθούν, εκείνοι με απαράμιλλη γενναιοφροσύνη παρέμεναν πιστά, ακλόνητα και αφοσιωμένα τέκνα της «Μεγάλης και Μαρτυρικής Μάνας τους Εκκλησίας», και θυσιάζονταν «μέχρις ενός». Και πλησίον τους και οι Παπάδες, οι Καλόγεροι και οι Μητροπολίτες τους εκ των οποίων πλείστοι όσοι είναι εθνοϊερομάρτυρες και Άγιοι της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Στο σημείο τούτο άξιο μνείας και προς απόδειξη της απολύτου και άκρας αφοσίωσης και μέχρι λατρείας αγάπης των Θρακών στην Μητέρα Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, στη Μάνα τους Εκκλησία, είναι και το αψευδές ιστορικό γεγονός που συνέβη κατά την διάρκεια της δράσεως της σχισματικής και αντικανονικής βουλγαρικής εξουσίας στον γεωγραφικό χώρο της Θράκης. Ο Έλληνας Πρόξενος στις Σέρρες Αντώνιος Σαχτούρης σε υπηρεσιακή έκθεσή του προς το ΥΠΕΞ έγγραφε λίγες ημέρες μετά τον θάνατο του ήρωος Μακεδονομάχου Παύλου Μελά, ότι σε ένα ελληνορθόδοξο χωριό, πλησίον του χωριού Καβακλί (Ανατ. Ρωμυλία), οι σχισματικοί βουλγαροεξαρχικοί κομιτατζήδες σύναξαν βιαίως τους χωρικούς στην κεντρική πλατεία και τους επέβαλαν να φωνάξουν: «Κάτω το Πατριαρχείο- Ζήτω η Βουλγαρική Εξουσία». Όλοι όμως παρέμειναν σιωπηλοί και ακίνητοι. Τότε σηκώθηκε ο γέροντας Παπάς του χωριού και με αγέρωχη φωνή βροντοφώναξε: «Αδελφοί μου, εκατό φορές πεθαμένοι και πιστοί στο Πατριαρχείο μας, παρά ζωντανοί και προδότες του Πατριάρχου μας». Όλοι τους τουφεκίσθησαν, αλλά προδότες του Πατριαρχείου, της Μητέρας τους Εκκλησίας, δεν έγιναν.

Επετειακώς γράφοντες και ευγνωμόνως αναμνησκόμενοι των μεγάλων προσωπικοτήτων, που ανεδείχθησαν στα άγια χώματα της λατρευτής και αληθμονήτου Πατρίδος των προγόνων μας, αναφέρουμε ότι **Θράκες την καταγωγή** που ανήλθαν στον **Οικουμενικό θρόνο** μετά την άλωση (1453) ήταν:

1) Ο εξ Αγκιάλου Ιερεμίας Β' ο Τρανός (1572-1579, 1580-1584, 1587-1595), 2) Ο εκ της επαρχίας Ξάνθης, Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως και έπειτα Τυρνόβου, Πατριάρχης Κύριλλος Γ' ο Σπανός (α' 1652, β' 1654), 3) Ο εξ Αδριανουπόλεως Κύριλλος Στ' (1813-1818), 4) ο εκ της επαρχίας Αδριανουπόλεως Αγαθάγγελος (1826-1830), 5) Ο εκ του Νεοχωριού Ραιδεστού Άνθιμος Ε' (1841-1842), ο οποίος διετέλεσε το πρότερον

και Μητροπολίτης στις θρακικές επαρχίες Αγαθουπόλεως και Αγκιάλου, 6) Ο εξ Αδριανουπόλεως Διονύσιος Ε' (1887-1891), ο οποίος διετέλεσε και Μητροπολίτης στις θρακικές επαρχίες Διδυμοτείχου και Αδριανουπόλεως.

Από τους **Μητροπολίτες**, οι οποίοι διεποίμαναν εκκλησιαστικές επαρχίες της Μητρός Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως και ανήλθαν στον **Οικουμενικό θρόνο**, ενδεικτικώς και μόνον αναφέρουμε τους εξής:

1) Ο από Αδριανουπόλεως Γερμανός Γ' (1267), 2) Ο από Αδριανουπόλεως Ιωάσαφ Β' ο μεγαλοπρεπής (1555-1565), 3) Ο από Αδριανουπόλεως Άνθιμος Β' (1623), 4) Ο από Αδριανουπόλεως Παρθένιος Α' (1639-1644), 5) Ο από Αδριανουπόλεως Παρθένιος Β' (1644-1646, 1651), 6) Ο από Ηρακλείας Ιωαννίκιος Β' (1646-1648, 1651, 1652, 1653-1654, 1655-1656), 7) Ο από Ηρακλείας Γαβριήλ Β' (1657), 8) Ο από Αδριανουπόλεως Νεόφυτος Δ' (1688-1689), 9) Ο από Αδριανουπόλεως Αθανάσιος Ε' (1709-1711), 10) Ο από Μαρωνείας Νεόφυτος Ζ' (1789-1794, 1799-1801), ο οποίος ως Μητροπολίτης Μαρωνείας ενήργησε αόκνως και επέτυχε την ανέγερση του Μητροπολιτικού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κομοτηνής και της Αγίας Αναστασίας Φαρμακολυτριάς Μάκρης-Ν. Έβρου, που την περίοδο εκείνη υπήγετο στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Μητροπολίτου Μαρωνείας, 11) Ο από Αδριανουπόλεως Κύριλλος ο Στ' (1813-1818), 12) Ο από Αδριανουπόλεως Διονύσιος Ε' (1887-1891), 13) Ο Πατριάρχης Ιωακείμ Γ' ο μεγαλοπρεπής (1878-1884, 1901-1912), ο οποίος διετέλεσε και Μητροπολίτης Βάρνης (1864-1874), 14) Ο Πατριάρχης Φώτιος Β' (1929-1935), ο οποίος διετέλεσε και Πατριαρχικός Επίτροπος Φιλίππουπόλεως (1906-1914), 15) Ο από Ηρακλείας Πατριάρχης Βενιαμίν Α' (1936-1946) κ.ά.

Εκκλησιαστικές προσωπικότητες, οι οποίες κατήγοντο από τις Πατριαρχικές επαρχίες του ενιαίου γεωγραφικού χώρου της Θράκης ή έδρασαν σε αυτές, ήταν:

1) Ο εξ Αγκιάλου της Βορείου Θράκης Οικουμενικός Πατριάρχης Ιερεμίας Β' ο Τράνος (1572-1579, 1580-1584, 1587-1595), όπως και οι λοιποί προαναφερθέντες Θράκες την καταγωγήν Οικουμενικοί Πατριάρχες, 2) Ο εκ Σωζοπόλεως, Μητροπολίτης Νικαίας Πορφύριος Α' (τέλη ΙΣΤ' -μέσα ΙΖ' αι.), 3) Ο εξ Αίνου, Πατριάρχης Ιεροσολύμων Μελέτιος (τέλη ΙΖ' - αρχάς ΙΗ' αι.), 4) Ο εκ Ραιδεστού, Πατριάρχης Ιεροσολύμων Αθανάσιος Ε' (τέλη ΙΗ' - μέσα ΙΘ' αι.), 5) Ο εκ Ραιδεστού, Μητροπολίτης Αθηνών (1783-1799) Αθανάσιος (Μιχαήλ Τατλίκaris), 6) Ο εξ Αίνου, Μητροπολίτης Αίνου, έπειτα Θεσσαλονίκης και είτα Κυζίκου Ματθαίος (μέσα ΙΗ' - μέσα ΙΘ' αι.), 7) Ο εκ Περιστάσεως, Ιερομόναχος Αγάθων Παντοκρατορινός (ΙΘ' αι.), ο οποίος έλαβε το Οφφίκιον του Μεγάλου Εκκλησιάρχου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως. Εκοιμήθη το 1887, 8) Ο εκ των Γανοχωρίων, Πατριάρχης Αντιοχείας Ιερόθεος (τέλη ΙΗ' -1855), 9) Ο εκ Μαδύτου, πεπαιδευμένος Μητροπολίτης Αμασειάς Άνθιμος Αλεξούδης (1825-1907), 10) Ο εξ Αδριανουπόλεως, Μητροπολίτης Κυζίκου Αθανάσιος Μεγακλής (1848-1909), 11) Ο εξ Αδριανουπόλεως, Μητροπολίτης Σάρδεων Μιχαήλ Κλεόβουλος (1848-1918), 12) Ο εκ Σηλυβρίας, Μητροπολίτης Ιερισσού και Αγίου Όρους Σωκράτης Σταυρίδης (1866-1945), 13) Ο από τους Δελλιώνες της επαρχίας Σηλυβρίας, Μητροπολίτης Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας Γερμανός Στρηνόπουλος (1872-1951), 14) Ο εκ Σηλυβρίας, Μητροπολίτης Μυριοφύτου και Περιστάσεως, έπειτα Βεροίας και Ναούσης και είτα Ελευθερουπόλεως Σωφρόνιος Σταμούλης (1875-1960), 15) Ο εκ Μαδύτου, Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Α' Παπαδόπουλος (1922-1938), ο οποίος υπήρξε και Καθηγητής του Παν/μίου Αθηνών, 16) Ο εκ Κριθίας της Θρακικής Χερσονήσου, Μητροπολίτης Ρό-

δου Απόστολος Τρύφωνος, 17) Οι θρακικής καταγωγής καθηγητές της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, αδελφοί κατά σάρκα, Μητροπολίτης Διδυμοτείχου Κωνσταντίνος Βαφείδης (+1899), ο οποίος διετέλεσε και Μητροπολίτης Μαρωνείας, και ο από Διδυμοτείχου Μητροπολίτης Ηρακλείας Φιλάρετος Βα-φείδης (+1933), ο οποίος υπήρξε μέγας εκκλησιαστικός ιστορικός. Ο δε ανειψιός των δύο ως άνω αρχιερέων, ο Αρχιμ. Νικόλαος Βαφείδης, Πρωτοσύγκελλος και Ιεροκήρυξ της Μητροπόλεως Διδυμοτείχου, υπήρξε δεινός και πολυγραφότατος συγγραφέυς ιστορικών και λοιπών εκκλησιαστικών μελετών, 18) Ο εκ Μαρωνείας του Ν. Ροδόπης, Μητροπολίτης Κορίνθου και έπειτα Αρχιεπίσκοπος Βορείου και Νοτίου Αμερικής Μιχαήλ Κωνσταντινίδης (1892-1958), 19) Ο εκ Κομοτηνής του Ν. Ροδόπης, Μητροπολίτης Τραπεζούντος και έπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσάνθος Φιλιππίδης (1881-1949), 20) Ο εθνεγέρτης Ροδόπης κατά την επανάσταση του 1821, Μητροπολίτης Μαρωνείας Κωνσταντίνος Α' (1810-1821), 21) Ο Μητροπολίτης Μαρωνείας (1922-1938) Άνθιμος ο Δ' (Σαρρίδης), ο από Βιζύης και Μηδείας, ο οποίος υπήρξε ο διορθωτής του Εκκλησιαστικού Ημερολογίου και ο εισηγητής του «Νέου Ημερολογίου». κ.ά.

Οι κατά την καταγωγή Θράκες ή εν Θράκη μαρτυρήσαντες Άγιοι και Νεομάρτυρες της Εκκλησίας είναι μεταξύ άλλων και:

Α) Άγιοι: 1) Ο εκ Διδυμοτείχου Όσιος Ιωάννης ο Νέος (10-11 αι. μ.Χ.) 2) Η εκ των Επιβατών της Ανατ. Θράκης Οσία Παρασκευή η Νέα (μεταξύ του 10-12 αι. μ.Χ.), 3) Ο εκ Διδυμοτείχου Άγιος Ιωάννης Βατάτζης ο Ελεήμων και Αυτοκράτωρ του Βυζαντίου (+1254), 4) Ο εξ Αδριανουπόλεως Οικουμενικός Πατριάρχης Αθανάσιος Α' (+1311), 5) Ο εκ Σηλυβρίας Άγιος Νεκτάριος, Επίσκοπος Πενταπόλεως, 6) Ο Μητροπολίτης Ηρακλείας και Ραιδεστού Γρηγόριος Καλλιίδης (1844-1925) κ.ά.

Ιεράρχες ποιμάναντες την Μητρόπολη Αδριανουπόλεως, οι οποίοι εντάσσονται στο **Αγιολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας**, είναι συν τοις άλλοις:

1) Ο Λούκιος (+348, 11η Φεβρουαρίου), 2) Ο Φίλιππος (+362, 22 Οκτωβρίου), 3) Ο Μανουήλ (787-813, 22 Φεβρουαρίου), 4) Ο Νικόλαος (+976), 5) Ο Μιχαήλ, διάδοχος του ως άνω (4 Φεβρουαρίου) κ.ά.

Β) Άγιοι Νεομάρτυρες, Θράκες την καταγωγή ή εν Θράκη μαρτυρήσαντες είναι μεταξύ άλλων: 1) Γεώργιος εξ Αδριανουπόλεως (+1437), 2) Μιχαήλ Μαυροειδής, Αδριανουπολίτης (17 Φεβρουαρίου 1490 ή 1493;) του οποίου τμήμα ιερού λειψάνου φυλάσσεται στον Μητροπολιτικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κομοτηνής, 3) Οσιομάρτυς Ιάκωβος ο Νέος και οι μαθητές αυτού Ιάκωβος Διάκονος και Διονύσιος Μοναχός (+1519, μαρτυρήσαντες στην Αδριανούπολη ή κατ' άλλους το έτος 1520 στο Διδυμότειχο), τιμώνται την 1η Νοεμβρίου), 4) Δημήτριος Αδριανουπολίτης (+1521), 5) Γαβριήλ Επίσκοπος Γάνου (Προύσα, +1659), 6) Δήμος ο εκ Μακράς Γεφύρας Ανατολικής Θράκης, μαρτυρήσας εν Σμύρνη την 5η Απριλίου 1763 ή κατ' άλλους την 10η Απριλίου 1763, 7) Διάκονος εν Διδυμοτείχω Παρθένιος (+1805, Διδυμότειχο), 8) Οσιομάρτυς Χριστοφόρος Διονυσίατης (+1818 ή κατ' άλλους το 1808, Αδριανούπολη), 9) Προκόπιος εκ Βάρνης, μαρτυρήσας στη Σμύρνη (25 Ιουνίου 1810), 10) Οσιομάρτυς Τιμόθεος Εσφιγμενίτης (+1820, Αδριανούπολη), 11) Στέφανος εξ Αίνου (17 Απριλίου 1821), 12) Μητροπολίτης Αδριανουπόλεως Δωρόθεος ο Πρώιος (4 Μαΐου 1821, Κωνσταντινούπολη), 13) Οικουμενικός Πατριάρχης Κύριλλος ΣΤ' , Αδριανουπολίτης, (Απρίλιος 1821, Αδριανούπολη), 14) Οι εκ Σαμοθράκης και εν Μάκρη του Ν. Έβρου μαρτυρήσαντες (+1836) Μανουήλ, Θεόδωρος, Γεώργιος, Μιχαήλ, Γεώργιος), 15) Ιερομ. Ευδόκιμος ο Ιβηρίτης (+1913, Μάλγαρα;). κ.ά.

Απ' όλα τα παραπάνω δεν θα ήταν υπερβολή να λεχθεί ότι από τις πλέον εκλεκτές και ηγαπημένες εκκλησιαστικές επαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου, οι οποίες παραμένουν μέχρι και σήμερα αλησμόνητες στις καρδιές των επιγενομένων Θρακών, είναι εκείνες της Ανατολικής και Βορείου Θράκης, και τούτο συμβαίνει διότι οι πρόσφυγες όλων των επαρχιών αυτών με την αναγκαστική ανταλλαγή των πληθυσμών (1923) ήλθαν και εγκατεστάθησαν πρωτίστως στην «Προσφυγιά Δυτική Θράκη» και φυσικά και σε άλλα μέρη της Ελλάδος διατηρώντας άσβεστη την «φλόγα της αγάπης και της άκρας αφοσιώσεως» προς την Μητέρα τους Εκκλησία, που ήταν και παραμένει το μαρτυρικό Οικουμενικό Πατριαρχείο. Η Βόρεια Θράκη ανήκει πλέον στο Πατριαρχείο της Βουλγαρίας και η Ανατολική Θράκη είναι από το 1923 απορφανεμένη από το ευσεβές ποίμνιό της, αλλά οι επιγενομένοι των προσφύγων εκείνων Θράκες που διαβιούν στην Ελληνική Θράκη και σ' όλη την Ελλάδα διατηρούν ζώσα την συνείδηση μέσα στο ιστορικό DNA τους ότι αποτελούν και θα συνεχίσουν να αποτελούν ποίμνιο εκλεκτό και περιπόθητο της μαρτυρικής και Σταυραναστάσιμης Μητρος Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, διότι η «Θρακική Γη είναι Γη Πατριαρχική», συνεχίζουσα αδιάλειπτως ανά τους αιώνες και μέχρι σήμερα να τελεί υπό το «Πρωτόθρονον και Μαρτυρικόν Ωμοφόριον» του εκάστοτε Οικουμενικού Πατριάρχου. Η Θράκη υπήρξε και παραμένει αμεταθέτως και αστασιάστως «Φαναριοσκέπαστη».

Υ.Γ. «Ω φίλοι, οράτε, μηδείς υμάς χωρίση από της αγάπης του μυστηρίου αυτού του Θρόνου»: Η εσχάτη ευχετήριος ρήση του επί της επιθανατίου κλίνης αιδίου και μεγάλου Οικουμενικού Πατριάρχου Φωτίου Β' (1929-1935) προς τους εν Χριστώ αδελφούς του Φαναριώτες και όπου Γης Ιεράρχες του Οικουμενικού Θρόνου, καθώς και προς το ανά την οικουμένη ποίμνιο της Πρωτοθρόνου, Πρωτοκλήτου και Πρωτευθύνου μαρτυρικής και εξ αιμάτων αγίων καθαγιασμένης Μητρος Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας.